

ACHERONTIA ATROPOS, L.

AF

J. P. KRYGER.

KOMMUNELÆRER. KØBENHAVN.

Denne vor største Lepidopter regnes for at være temmelig sjælden her i Landet, og det falder vistnok kun i de færreste Samleres Lod kun een Gang at fange den. I »V. Strøm: Danmarks større Sommerfugle« angives om den: Funden overalt i Landet, men enkeltvis og sjælden. Tillige meddeles der, at Overvintringsforholdene hos os er ukendte. Nogle Iagttagelser, som jeg i Sommeren og Efteraaret 1901 havde Lejlighed til at anstille over Dyret, turde det maaske derfor være af Interesse at meddele.

Da Skolen var begyndt efter Sommerferien 1901, anmodede jeg Eleverne om at søge Dødningehovedets Larve paa Kartofflerne i deres Forældres Haver (min Skole ligger i Kanten af Byen). Jeg beskrev den for dem og udlovede en lille Præmie til de heldige Findere, og Følgen heraf blev, at jeg allerede d. $24/8$ modtog en Larve, som var funden krybende paa Johansensvej (Kbhvn. L) i Nærheden af et Kartoffelstykke. Den blev sat i en større Trækasse med Jord, hvor den straks borede sig ned. Et Par Dage efter skrabede jeg flere Steder i Overfladen af Jorden og fandt ogsaa Larven liggende i Puppehulen ca. 1 Kvarter fra det Sted, hvor den havde boret sig ned. Den laa omtrent uforandret indtil d. $30/8$, da den begyndte at skrumpes sammen, hvorefter den forpuppedes Natten mellem d. $31/8$ og $1/9$. I Slutningen af Septbr. begyndte Farverne at vise sig under Puppehylsteret,

d. $\frac{26}{9}$ Form. sad i mit Klækkehus en veludviklet, fuldstændig fejlfri ♂, der var temmelig mørk i Farven. Den var udkommet, uden at jeg havde bemærket det, saa jeg fik intet set af Udviklingen. D. $\frac{1}{10}$ Kl. 4 Efterm. fremkom atter en Imago, der straks krøb op paa et Stykke Bark, hvor Udfoldningen af Vingerne begyndte. Kl. 6 samme Aften sad Dyret, en veludviklet normal ♀ i Hvilestilling. D. $\frac{27}{10}$ fremkom Imago af Puppen fra $\frac{23}{9}$. Den kom frem om Aftenen Kl. $7\frac{3}{4}$ og krøb først urolig omkring i Huset, medens jeg forsøgte at hjælpe den op paa et Stykke Bark. Da dette var lykkedes, forholdt den sig rolig, og Vingernes Udfoldning begyndte. Kl. $10\frac{1}{2}$ var Udfoldningen endt, men Vingerne ikke i Hvile. Da jeg paa dette Tidspunkt gik i Seng, mente jeg, at Dyret, en normal ♀, vilde sidde stille til næste Dag, men det skete ikke. Efter at jeg havde ligget lidt, maatte jeg op og dræbe den, fordi den fløj stærkt omkring i Huset. Dens Øjne skinnede som Ild med en næsten uhyggelig Glans i den mørke Nat, og den peg gentagne Gange, før den blev dræbt. Det samme var Tilfældet med de to andre; ja Lyden fremkom endogsaa, naar bare jeg rystede Barkstykket, hvorpaa de sad. De 10 andre Pupper fik jeg intet ud af. I 3 af Pupperne fandtes Sommerfuglen fuldstændig udfarvet, men de døde uden at formaa at gennembryde Puppehuden. 3—4 Stykker mugnede og maatte fjernes og sættes i Sprit, mens de andre døde i Vinteren 1901—1902 af mig ukendte Grunde. Dette var saa meget mere mærkeligt, som jeg i samme Klækkehus under ganske samme Forhold havde liggende ca. 50 Pupper af *Smerinthus populi* L. og *S. ocellata* L., *Sphinx ligustri* L. og *Deilephila Elpenor* L., der alle gav veludviklede Imagines eller Hvepse.

Jeg opfordrede iøvrigt Børnene til ogsaa at se efter Sommerfuglen paa Huse, Træer o. s. v., hvor jeg kunde tænke mig, den vilde søge Hvile, men forgæves; jeg fik ikke et eneste udviklet Dyr fra det fri. Efter min Erfaring med de tre Exemplarer, som jeg klækkede, vil det ogsaa være meget vanskeligt for det uøvede Øje at opdage en Ache-

rontia, som sidder paa gamle Træer eller lign. Jeg prøvede at lade Folk, som havde set Sommerfuglen i mit Klækkehus, opsøge den, som den sad paa et gammelt Barkstykke, hvad der slet ikke faldt dem let, skønt de dog vidste, at den sad i Huset. Hvor meget nemmere kan den da ikke skjule sig i det fri.

Alle de Larver og Pupper, som jeg modtog, stammede altsaa fra Haver (kun et Par fra Marken) med tidlige Kartofler. Fra hvert Sted er der kun et eller to Dyr (undtag dog Gartner Nielsens Have, hvor Kartoffelstykket er meget stort). Der er endvidere meget der tyder paa, at det er den samme ♀, som har lagt alle Æggene; næsten alle de nævnte Steder ligger nemlig Nord for Frederikssundsvejen og Vest for Lersøen. Det kunde derfor se ud, som om en ♀ havde tilbagelagt denne Vej efter at have begyndt at lægge Æg i Brønshøj, hvorfra der foruden mine Pupper stammer en Larve, som efter Hr. cand. Schlicks Udsagn blev forevist paa Zool. Museum i Ferien 1901.

Hvad Overvintringsforholdene angaar, viser mine Iagttagelser jo ikke stort. Der kan imidlertid kun være Tale om at vælge mellem Overvintring som Æg, Larve (stor el. lille), Puppe eller Imago. Livsbetingelserne for overvintrende Æg og unge Larver vilde være meget usikre, da Foderplanten (Kartofler) skifter Plads i de forskellige Aar. At de gemt i Jorden skulde overvintre som fuldvoksne Larver, synes mine Iagttagelser at tale imod. Der bliver da at vælge mellem Puppe og Imago. Det sidste maa dog straks forkastes, da saa vidt mig bekendt og efter »Strøm« Acherontia aldrig er fundet som udviklet Dyr om Vinteren. Puppestadiet maa da være Dødningehovedets Vinterstadium. Nu er der imidlertid den Mærkelighed, at de allerfleste Imagines fremkommer om Efteraaret og kun ganske enkelte i Juni (Strøm). Hvorfor fremkommer de ikke alle i Oktober eller alle i Juni? Hvilke Pupper er det, der overvintre, og hvilke ikke? Det kunde her tænkes, at ikke alle Larver borede sig ned og forpuppede sig i netop det Kartoffelstykke, hvor de har spist, men at en og anden kryber

et Stykke bort og borer sig ned andre Steder. Herpaa tyder blandt andet, at to af mine Larver blev fundne krybende paa Veje, ligesom ogsaa det, at Larver vel altid kryber lidt om, før de finder et passende Forpupningssted. De Larver, der nu forpupper sig i Kartoffelstykket, bliver selvfølgelig opgravede (som Pupper) i Aug., Septbr. eller Oktbr. ved Kartoffernes Opgravning, og hvis de ikke bliver ødelagt af Spaden eller de gravende, kommer de altsaa op ved Jordens Overflade. Jeg anser det nu for muligt, at det netop er disse sidste, som Solvarmen driver frem om Efteraaret, medens de, som forpuppede sig andre Steder, og hvis Puppeleje ikke blev forstyrret, levede videre som Pupper Vinteren over og først fremkom fuldt udviklede i Juni. Det samme skulde da være Tilfældet med dem, der som Larver levede paa vilde Planter af Natskadefamilien (efter Strøm), idet de ikke fik deres Puppeleje forstyrret, da dette som oftest vil findes paa udyrkede Steder. Dette kunde i hvert Fald være en Forklaring; men paa den anden Side synes det mig ogsaa lidt urimeligt, at Artens Opretholdelse her i Landet skulde bero paa de faa Larver, der tilfældigvis forpuppede sig andre Steder end i Kartoffelmarkerne. Forklaringen staar imidlertid kun for min egen Regning, men det kunde dog være interessant at faa at vide, dels om andre Samlere har gjort Erfaringer om Dødningehovedets Overvintring her i Landet, saa at vi snart kan faa Spørgsmaalstegnet ud af »Strøm« for denne Arts Vedkommende, dels om Dyret andre Steder i Landet er optraadt i Antal i Sommeren 1901.

I Aar, Forsommeren 1902, er det ikke lykkedes mig, trods ivrig Eftersøgning af mine Elever at faa Pupper, saa lidt som jeg selv har fundet den udviklede Sommerflugt.